

Hila Blum

Het bezoek

Vertaald door
Shulamith Bamberger

2014
DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Voor Tom en Jonathan

‘There is always one child who is able, not just to look,
but also to see. The quiet one.’

Ann Enright, *The Gathering*

Vooraf

ER ZIJN DINGEN die alleen kunnen gebeuren in nauwe kieren van verwaarlozing, van onoplettendheid, in een chaos van laksheid en licht. Van het ene moment op het andere ontsnappen ze aan de sfeer van de fantasie en sluiten zich aan bij de sfeer van het leven.

De uitleg komt achteraf. De sprekers, met ogen die te vochtig zijn, die glinsteren als reuzendiamanten in meisjessieraden, verklaren vurig, geëmotioneerd, ieder op zijn manier, dat ze niet wisten wat ze deden, dat ze het niet helemaal hadden uitgedacht. Hadden ze destijds nog één pagina door kunnen bladeren, konden ze nu maar één enkele pagina terugslaan. Ze smeken om gratie, om genade, om een tweede kans. Ze hebben spijt. Ze strooien met hun berouw als was het een betaalmiddel.

Dit is wat ze zeggen: het gebeurde in een tijd dat ze mensen nog verkeerd inschatten, toen een achtbaan in hun ogen nog een goede metafoor was voor gevaar, toen ze het vertrouwen dat het heelal in hen stelde weggooiden zoals je spullen uit een zinkende boot gooit. Het is maar één keer gebeurd en zal niet meer gebeuren.

DEEL EEN

Nachtzicht

HET IS DE week van Dennis Bokinov, het vermiste kind. Zijn foto staat in alle kranten: een glimlach met bovenin een ontbrekende voortand, het haar mooi naar beide kanten gekamd, een blik die op applaus wacht.

Soms kun je op foto's van vermiste personen tekenen zien van wat er komen gaat. Weinig opbeurende tekenen. Het kan iets in hun blik zijn, hoe ze kijken, niet direct in de camera maar verder weg, voorbij de camera. Of iets in de glimlach: een ongemakkelijke tijdelijkheid, de onwil om het leven op te eisen. Maar niet op de foto van Dennis Bokinov. Nee, daar ziet hij er volop levend uit, met duidelijke toekomstplannen.

Nilly gelooft dat hij nog gevonden zal worden. Natty niet. Ze kibbelen daar 's avonds aan tafel over: een korte woordenwisseling, chaotisch vanwege de hitte. Een discussie van niks, vrijwel zonder vaart. De oude klachten: zijn arrogante nuchterheid, haar ongegronde hoop. Gewoon, een beklemmend gevoel, om een kind dat ze niet kennen. Daarna, languit op de salonbanken, staren ze naar de televisie, zonder te praten.

Ze kunnen zich zo'n langdurige hittegolf niet herinneren, zeker niet in Jeruzalem; een consequente hitte die geen onderscheid maakt tussen dag en nacht. Ze kunnen zich zo'n geschiedenis niet herinneren: een kind van zes gaat weg van school, met zijn veters los, en komt niet thuis (de conciërge

had hem op de veters gewezen, stond in de krant). Eigenlijk gelooft Nilly dat ze in de loop der jaren wel vaker van zulke kinderen heeft gehoord, er zijn nog meer van die gevallen geweest. Maar ze weet het niet precies meer. Je kunt toch niet alles onthouden? Het is een lange, uitputtende dag geweest.

En dan breekt midden in dit alles de telefoon door. Parijs aan de lijn, nog zo laat op de avond. Monsieur Duclos.

Het gesprek is kort. ‘Natty Schoenfeler? Duclos hier,’ zegt Duclos met zijn opschepperige stem, die ver buiten het bereik van de hoorn nagalmt. Met zijn toetertoon. *Duclos hier*. Alsof ze regelmatig met elkaar bellen.

Natty heeft meer dan een fractie van een seconde nodig om het verband te leggen. Om het zich te herinneren. Om te schrikken. ‘Duclos!’ zegt hij. ‘Wat een verrassing!’

En dan, onverwijd, deelt Duclos mee: hij komt morgen voor een paar dagen naar Israël, voor zaken, en hij wil hen graag ontmoeten.

Er gebeurt die zomer het een en ander. Het is een zomer van rampen, een aaneenschakeling van vreemde ongelukken, en niet al te ver weg. Twee weken eerder komt er, voorbij de kruidenier linksaf en dan twee minuten door de hoofdstraat lopen, de vierde verdieping van een woongebouw naar beneden. Er is een feest, de vloer trilt en opent zich en blaast een paddenstoelwolk uit, de lucht in.

Binnenskamers heeft het sterven een diepe, hese stem, maar als het massaal en versneld gebeurt, krijst het. En op het krijzen volgt een moment buiten de tijd, een vluchtig moment van stilte.

Daarna, op tv, worden de beelden uitgezonden: een regen van kalk en gips en stotterende gloeilampen. Menselijke ledematen, tafelpoten, bebloede tafelkleden.

Bijna dagelijks worden er mensen op straat geveld. Explo-

sieven worden in buizen geperst, bommen in het verborgene gecreëerd en verzonden, om de aarde heen. Het plafond van een café stijgt op in de lucht, salueert naar de hemel. Een stadsbus breekt precies doormidden. Een auto wordt beschoten, schetst eerst een vraagteken op het wegdek en kiepert daarna om, op zijn kant. En dat kind, Dennis Bokinov, dat alsmaar doorloopt, met losse veters, en maar niet thuiskomt. En de hitte.

En dan – de telefoon.

Er verschijnt een rimpel op Nilly's voorhoofd. Wat krijgen we nou? Duclos? Zomaar ineens? Ontmoeten? Na negen jaar zomaar een telefoontje? En zei hij waarom? En waarvoor?

Natty verontschuldigt zich. Nee, verontschuldigen is het woord niet. Hij heeft toch niets misdaan? Toevallig was hij het die opnam. Als Nilly opgenomen had, wat had zij dan gezegd? Nee, dank u, liever niet? Ik bedoel, aardig van u, maar we bedanken voor de eer? Dus ja, ze ontmoeten hem overmorgen om acht uur voor een diner in het restaurant van het King David, daar gaat hij logeren.

En misschien, vraagt Nilly, misschien had hij verwacht dat ze hem thuis zouden uitnodigen?

Natty haalt zijn schouders op. 'Ik heb geen verstand van die dingen,' zegt hij.

Hij steekt een sigaret op, de tweede sinds hij opgehangen heeft, en leunt achterover. De afgelopen jaren zijn er perioden dat hij zijn sigaretten natelt en perioden van niet. Hij bevindt zich nu – dat weet hij nog niet – aan het begin van een periode van niet. Hij rookt en wacht tot Nilly iets zegt; als ze hem verder nog dingen naar het hoofd smijt, kan hij terugsmijten. Hij voelt zich nu heel scherp, in staat om iedereen van repliek te dienen. Zijn lampje is ingeschroefd, de contacten strak tegen elkaar aan.

Hij geeft toe, zegt hij, als Duclos nú had gebeld, had hij het

heel anders aangepakt. Maar Nilly mag zeggen wat ze wil, zo slecht heeft hij het helemaal niet gedaan.

Op de leeftijd van vierenveertig, zes jaar ouder dan Nilly, heeft Natan Schoenfeler enkele vastgelegde rechten. Zoals het recht om zelf te beslissen wat zijn min- en pluspunten zijn. En het recht om met zijn levenservaring te koop te lopen.

De laatste jaren rent hij bijna elke avond; alles is verstevigd. Hij windt zich ook niet meer op over het verlies van hoofdhaar. Hij leert zelfs van zijn oren te houden, die hem vanuit de spiegel onafhankelijker en autonomer toekijken dan ooit.

Eigenlijk begint hij er wat in te zien. De dikke wil hen dus graag ontmoeten. Dat kan best leuk zijn, denkt hij. Amusant zelfs. En waarom ook niet? Maar ondertussen, aldoor, is daar het gevoel dat ontstond vlak nadat hij opgehangen had: er kruipt iets onder dit alles. Wat wil hij van ze? En dan nog Nilly, die hem zo aankijkt. Wat heeft hij misdaan?

En al helemaal nu de meisjes er niet zijn om het huis met rumoer te vullen.

Ze hebben Duclos maar één keer ontmoet. Of ontmoet, dat is te veel gezegd. Feitelijk zijn ze hem en zijn vrouw op een jammerlijk moment tegengekomen, toen zijzelf de minderen waren. Het gebeurde aan het eind van hun vakantie in Parijs, negen jaar geleden, en die Duclos, dat moet hem nagegeven worden, die heeft hen geholpen, uit de nood gered, maar hij heeft het hun tegelijk ook heel goed laten weten, dat ze geholpen werden. Ook zijn vrouw, met haar zongebrande haar, met die gebruikte schouderbladen, zo strak ingepakt tussen de schouders, met haar parmantige naam – Paulina Marielle Duclos, een naam als van een vakantieoord – die erbij stond en naar hen keek alsof ze troeteldieren waren.

En laten we wel zijn: nadat het gebeurd was, toen ze al te

rug in Jeruzalem waren, vertelden Natty en Nilly daar met uitzonderlijk genoeg over. Het was hun lievelingsverhaal over de reis naar Parijs, het sprookje dat toeristen de douane doorsmokkelen, de scalp aan hun riem. En zo nu en dan, in onderlinge stilzwijgende overeenstemming, kwamen er steeds verbeterde versies van. Een detail hier en daar. Ze imiteerden de luidruchtige Duclos, staken hem een sigaar in de mondhoek, maakten hem tot een regelrecht zwijn, met gepoetste schoenen en een gouden horloge. Ze zijn nu zover dat ze een perfect verhaal hebben, kant-en-klaar om hen tot in de eeuwigheid te dienen.

En nu ineens – dit. Ineens belt Duclos, gaat in op een uitnodiging van jaren geleden, die bovendien ook niet gemeend was. Ineens. Eén telefoontje – en hun herinneringenmachine stopt met een gênante klik en je hoort het zachte schuren van de tandwielen die aan hun nieuwe traject beginnen, achterwaarts.

Nee, Duclos was geen sigaar rokend zwijn in gepoetste schoenen. Hij was een echte vos, en hij bewoog zich ver buiten de animatielanden. En het was meer dan een ongemakje waar je om glimlacht, daar in Parijs, het was echte nood. En amusant was het allerminst, dat werd het pas toen het afgelopen was.

Maar is het afgelopen?

HET KOST NILLY moeite om van de bank op te staan. Misschien heeft dat te maken met het feit dat ze er af en toe op zou willen slapen. Het is een comfortabele, stevige zitbank die precies midden in het huis staat. Alléén slapen, af en toe.

Ze staat op. Een hernieuwd gevoel van driedimensionaliteit en tastbaarheid. Uiteindelijk is alles toch in orde.

Maar 's nachts zwelt de afwezigheid van de meisjes weer aan.

Vijf kamers, waarvan er vier leeg zijn. De zolder hangt er zwart boven. In de kamer van de ouders liggen Natty en Nilly te neuken en het huis helt naar één kant, net een schip.

OM HALFACHT STAAT Natty op. Hij zit vanochtend vol slijm. Nu loopt hij gebukt naar de badkamer; een hoestdomino. Nilly denkt dat hij die hoestaanvallen had kunnen onderdrukken als hij dat gewild had. Ze weet zeker dat dit zijn manier is om medelijken met zichzelf te hebben. Ze waren allebei gestopt met roken toen Nilly zwanger was, maar na die toestand met Asia, op een maannacht van Pesach, begon Natty weer te roken. De lange dagen en nachten van neonlicht in het ziekenhuis waren vol met tot asbak geïmproviseerde koffiebekers. Uit de luidspreker van de monitor kwam versterkt in- en uitademgeruis, in en uit, als het ritme van het heelal, de cyclus van de zon en de maan, het kloppen van de sterren, de tijd van het water dat de rivieroever overschrijdt. Inademen, uitademen, en weer opnieuw.

Maar dat alles is voorbij en het gaat nu heel goed met Asia. Daar is iedereen het over eens. Alleen de sigaretten van Natty getuigen nog van de onheilsdagen, de kwellende nabijheid van de catastrofe.

Natty opent kasten, doet ze weer dicht. Er stroomt water in de wc. De ochtend bruist achter de muur aan het hoofdeinde van het bed. Nilly draait zich om, graaft zich in in de kussens. Ze heeft de hele nacht in een halfslaap gelegen en ze is nu kapot. Al drie dagen lang, sinds Asia met haar tante naar Eilat vertrok, heeft ze het gevoel dat ze drijft. Ze ligt op haar rug, haar oren zinken zo nu en dan in het water, het heelal trekt zich terug. En dan komen de oren weer boven water en kaatst het heelal opnieuw zijn onvermoeibare echo.

Niet dat ze onrustig is. Ze is best wel rustig. Het afscheid van Asia was makkelijk, geen bijzondere reden tot bezorgdheid. Nog één kus, één knuffel, geen enkele traan toen Asia

zich naast de tassen achter in de Fiat van Oema propte – alleen haar overdreven gezwaai in het achterraam: een kleine koningin van Engeland, met opgetrokken wenkbrauwen en een lach die in de plooiën van de dichtgeknepen mond zat. Maar juist dat feit, dat haar dochter het leuk vond, zat Nilly dwars. Omdat er aan de hoofdzaak voorbij was gegaan. Asia begreep klaarblijkelijk niet wat het betekende, een hele week buitenshuis, zonder mama. Maar ja, wat weet een meisje van vijfenhalf van afstand en tijd?

Nilly heeft hen in de tussentijd al een paar keer gesproken, ze weet dat ze lol hebben. Oema heeft voor hen beiden een hoed met brede rand gekocht, rood met zwarte stippen. Ze zitten als twee lieveheersbeestjes op het strand in Eilat op ijsjes te zuigen. Ze zuigen de zon uit de lucht. En elke keer dat ze Oema aan de lijn had, liet Asia op de achtergrond van zich horen, om uiteindelijk de telefoon van haar tante weg te grissen – ‘Mama! Met mij!’ – en alle vragen te beantwoorden met de stem van een meisje dat diep in de schoot van haar vakantie lag, alsof geluk iets gratis is.

Nilly is dus gerust. Min of meer. Eerder min, want ze heeft hen gisteravond niet te pakken gekregen, hoe vaak ze het ook probeerde. Maar ze is vooral moe. Sinds Asia weg is, kan ze nauwelijks slapen. Ze raakt in de war van huiselijke nachteluiden, een geruis dat precies op de huilfrequentie van haar dochter zit, de lucht die in de leidingen rochelt, het zuchten van de houten ramen, het gebrom van de koelkast. Haar oren zijn al drie nachten gespist op leeggelopen kanalen.

Als Natty de douchekraan opendraait, staat zij op. Sinds de geboorte van Asia zijn haar ochtenden kort en efficiënt. Douchen doet ze ’s avonds, dan legt ze ook de kleren voor de volgende dag klaar; ’s morgens is zij kleurenblind. Ze kleedt zich aan, bestookt haar haar met tien vingers, haakt een stel oorbelletjes in. Normaal gesproken doet ze alleen wat poeder

op, maar vandaag ook mascara. En vandaag ook een geurtje, hoewel Natty haar liever zonder heeft.

Mascara. Geurtje. Een goedkeurende blik in de spiegel. Even de bril recht zetten, hij zit wat scheef.

Ze begint zich al deftig te voelen. Representatief. Ambasadrice van hun gezin, de Schoenfelers, die een onaffe geschiedenis hebben met een Franse miljonair die morgenavond met hen wil dineren, Joost mag weten waarom.

Want wie denkt hij eigenlijk dat hij is?

Niemand. Niks.

Maar zij is niet meer zeker van zichzelf.

Deze ochtend trekt ze ook de sprei strak. En ze doet een stap naar achteren, kijkt met het hoofd schuin naar de ene kant, dan naar de andere. Prima. Ze loopt door de gang, stapt de woonkamer in, probeert er als een gast naar te kijken. Ze sluit haar ogen en opent ze in één keer – een mooie kamer, vindt ze, met smaak ingericht. Als Duclos na het diner meegaat om een glaasje te drinken hoeven ze zich nergens voor te schamen.

Ze loopt snel langs de kamers van de meisjes, ze kijkt niet en laat zich niet verleiden. Sinds Asia weg is, maakt ze haar bed niet op. Ze bergt geen spullen op in de klerenkast en trekt het vloerkleed niet recht. Er ligt in de dingen een verborgen kracht verscholen, elke opruimingsactiviteit in de kamer dreigt een grotere activiteit in de wereld teweege te brengen, en nu alles in de wereld op orde is, is niets doen de juiste keus. En wat de kamer van Dida betreft, daar komt ze allang niet meer. Kleren, papiertjes en lappen stof, maar ook insecten in potjes, schroefjes, elektronisch afval – een mijnenveld.

Het is gevaarlijk, Dida.

En uiteraard ook haar boeken, die overal verspreid liggen. Ofwel, geen boeken, encyclopedieën. Groot verschil. Fictie heeft voor haar aan kracht verloren, de feitenmanie is in

kracht toegenomen. Dida's echte passie geldt nu classificatiesystemen, in kaart gebrachte werelden.

Op zaterdagavond, twee dagen voordat Dida naar Amsterdam zou vliegen, had Nilly haar in bed een glas thee gebracht. Haar gezicht was rood van de koorts – negenendertig graden, zomaar ineens. Haar ogen glommen. Er kleefde iets keligs aan haar stem, een rauw vibrato, het geluid van een snoepwikkeldie aan je zool plakt en met elke stap ritselt. Verbijsterend vond ze het, hoe de hitte dat meisje te pakken kon krijgen, precies zoals de kou; hoe alles haar te pakken kreeg. Maar toen ze een kwartier later haar kamer binnenging, stond het glas nog vol op het kastje en lag Dida naar de amberkleurige vloeistof te staren alsof het een monster oceaانwater was.

‘Waarom drink je niet?’

‘Het licht buigt.’

‘Wat?’

‘Het licht passeert de grens tussen dichtheden. Kijk,’ zei ze en schoof het glas een stukje van zich af zodat Nilly het kon zien, ‘het lepeltje in het glas is gebroken.’

‘Gebroken?’

‘Van opzij lijkt het lepeltje in het glas gebroken. Als het licht door verschillende stofdichtheden gaat, wijkt het van zijn baan af. Daardoor lijkt het lepeltje gebroken.’

‘Oké,’ zei Nilly.

Dida zwierf in een wereld van deeltjes, van gebroken lichtstralen, interfererende golven. Een veel voller en breder heelal dan het heelal dat Nilly ten deel was gevallen, een wereld van wetten en verschijnselen.

‘Het is net als de sterren,’ ging Dida door. ‘Als je vanaf de aarde een pijl afschiet op een ster, mis je hem geheel, want als een lichtstraal de atmosfeer binnenkomt, dan wijkt ie van zijn baan af. Het lijkt alleen of de ster daar is, maar in feite is hij daar niet. In feite zit hij links van dat punt. Of rechts daarvan.’